

THEMA MAYA-KLEDING EN TEXTIEL

Zo'n negen miljoen Maya's leven tegenwoordig verspreid over Mexico en Guatemala en andere landen in Midden-Amerika. Dat zij Maya zijn zie je bijvoorbeeld aan hun kleding: zij dragen kleurrijke blouses, huipiles, en ingewikkelde hoofdversieringen. In de kleding zijn traditionele patronen verwerkt. Deze weefpatronen zijn afgeleid van eeuwenoude vormen en motieven, die je terugvindt bij archeologische vondsten. Elk kledingstuk vertelt een verhaal door de patronen, de kleuren en de vorm.

De klederdracht weerspiegelt veel: de herkomst van de drager, de huwelijkse staat, de financiële positie en ook of iemand priester is of in de rouw. De kleding verhaalt ook over de dynamiek van de dorpen, de ontwikkeling van de mode en de genocide en onderdrukking waarmee de hedendaagse Maya's voortdurend worden geconfronteerd.

KLEDINGSTUKKEN VOOR MANNEN EN VROUWEN

De vrouwenkleding bestaat uit een kleurrijke blouse (de huipil), een wikkelrok die vastgehouden wordt met een geweven ceintuur en een omslagdoek die dient om de draagster te beschermen tegen de kou of de zon en ook om jonge kinderen of boodschappen in te dragen. In sommige gebieden is het gebruikelijk om geweven hoofdbanden of andere hoofdversieringen te dragen.

De vorm, grootte, decoratie, techniek en kleuren van deze basis kledingstukken variëren per plaats. De mannenkleding bestaat voornamelijk uit een broek, een geweven ceintuur, een hemd en in koude gebieden wordt er vaak gebruikt gemaakt van wollen poncho's ter bescherming tegen de kou. Als bescherming tegen de zon dragen mannen in bepaalde gebieden een doek over het hoofd.

Zowel de vrouwen als mannen dragen deze traditionele kleding op hoogtijdagen: tijdens religieuze feesten en bij huwelijksplichtigheden. Deze kleding wordt dan meestal over de dagelijkse kleding gedragen.

WEVEN

Volgens de Maya's leerde de vrouwen het weven van de goden. Op die manier wordt de scheppingsdaad van de goden elke dag herhaald. Daarom is het belangrijk dat een vrouw goed kan weven en een vrouw die dat niet goed beheerst is zelfs een minder goede huwelijkskandidaat. Nadat het huishouden is gedaan, is het tijd om te weven. Kinderen leren het weven van kleins af aan door veel naar het werk van hun moeder te kijken. Sommige meisjes hebben met drie jaar al wat basistechnieken onder de knie. Van de kinderen wordt tot hun zevende niet verwacht dat zij een bruikbaar stuk textiel kunnen produceren. Daarna helpen zij mee met de productie van het gezin.

HET ONTWERP

In de textielen zitten eeuwenoude traditionele patronen verwerkt die het verhaal van de verschillende dorpen, oorsprongsmythen en de werking van het universum vertellen. Elk dorp heeft zijn eigen techniek en kent specifieke patronen. Veel patronen zijn terug te leiden naar de prekoloniale tijd.

De ontwerpen op de huipiles van het plaatsje Chichicastenango bijvoorbeeld zijn sterk verbonden aan de Maya-uitleg van de Kosmos. Als de huipil helemaal uitgespreid ligt wordt het patroon goed zichtbaar: Om de halsopening zijn zonnestrallen aangebracht. Een centrale plaats is er voor een kruisvorm. De vier rozetten op het kruis worden beschouwd als een weergave van de vier fases van de maan. De diamantmotieven vormen tweekoppige adelaars. Maya-textiel specialist Walter Morris heeft een theorie opgesteld over de betekenis van de afbeeldingen op de huipiles uit Chichicastenango. Hij stelt dat door haar hoofd in de nekopening te steken, de draagster eigenlijk de levensboom, de axis mundi vormt. Ze steekt dan als het ware haar hoofd door de zon die rondom de nekopening gevormd is en alle ontwerpen van het universum stralen vanuit haar hoofd en verspreiden zich verspreidend over de huipil om daar een open kruis te vormen met de vrouw in het midden. Als een ontwerp en een weefstuk goed gelukt zijn, wordt ook wel gezegd dat het goed 'voorgedroomd' is, vanuit het idee dat er hierover voorspellende dromen bestaan. Er wordt veel geloof gehecht aan deze dromen.

WEVEN EN DE ECONOMIE

Steeds vaker dragen de Maya's moderne westerse kleding. Tegelijkertijd is weven voor veel vrouwen de belangrijkste inkomstenbron. Tegenwoordig is het nationale en internationale toerisme een belangrijke vorm van inkomsten voor deze weefsters. Steeds meer wordt weefwerk aangepast aan de smaak van de toeristen door bijvoorbeeld moderne patronen of nieuwe kleurencombinaties te gebruiken. Ook bij huwelijksfeesten en religieuze vieringen zoals processies en belangrijke kerkdiensten wordt de plaatselijke traditionele ceremoniële kleding gedragen. Tijdens huwelijksplechtigheden is het gebruikelijk textiel als bruidschat aan te bieden. Ook dient het als grafgift bij een sterfgeval. Als teken van waardering voor de culturele rijkdom van het land wordt traditionele kleding graag gedragen door de elite in steden.